

TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 4, Sayı: 11, Haziran 2017, s. 98-106

Serkan OTACIOĞLU¹

İYİ VE GÜZEL SES TANIMLAMASI

Özet

Günümüzde artan yaşam hızı ile birlikte tüm kavramların deforme olduğu bir dünyada yaşamaktayız. Medya da yer alan ve en fazla reyting alan programlar arasında zirvede bulunan bazı ses yarışmalarının da etkisi ile iyi ve güzel ses tanımlamasının yeniden yapılması ihtiyacı kuvvetli bir şekilde gündeme gelmiştir. Öncelikle sıkça rastlanan bir yanlış düzeltilmesi gereği doğmuştur. İyi ve güzel ses tanımlaması, cümlesinde hemen herkeste uyanan eş anlamlılık fikrinin aksine aslında tamamen zıt bir kavram işaret edilmektedir. Bir sesin iyiliği bazı ölçütlere bağlı iken, güzel bir ses sadece duygu ve duyuş ile değerlendirilmektedir. Bu “güzel ses” tanımı, tamamen bireyin ve toplumun kültürüne ve alışkanlıklarına bağlı olabilmektedir. Bu araştırma iyi ve güzel ses ölçütlerini ortaya koyarak, günümüzde tekrar tanım gerektiren bu konuda, “hangi ses güzel, hangi ses iyi” tanımını ortaya koymak için messa di voce, register, rezonans, vibrato, fonasyon gibi kavramları inceleyerek, sonucunda bir fikir birlikteliği sağlamayı ve ses eğitiminin temel amacını netleştirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İyi ses, güzel ses, iyi ses ölçütleri, messa di voce, rezonans, register.

¹ Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fak. GSEB Müzik Eğitimi Anabilim Dalı.,
sotacioglu@marmara.edu.tr

DEFINITION OF GOOD AND BEAUTIFUL VOICE

Abstract

Today, we live in a world where all concepts are distorted with increasing speed of life. The need to redefine good and beautiful voice has arisen strongly due to the fact that voice contests are the highest rated shows in the media. First of all, a common mistake needs to be corrected. Contrary to the common perception of synonymy in the definition of good and beautiful voice, the exact opposite idea is pointed out. While the goodness of a voice is based on certain criteria, a beautiful voice is evaluated by hearing and emotions. Beautiful voice, identified by collective hearing may be related completely to the culture and habits of the individual and society. This research aims to reveal which voice is good and which voice is beautiful, -a subject that needs to be redefined in today's world- by stating the definitions of good and beautiful voice, and by reviewing the concepts of messa di voce, register, resonance, vibrato and phonation in an effort to sustain a consensus and to clarify the aim of formal voice education.

Keywords: Good voice, Beautiful voice, Good voice criteria, Messa di voce, Resonance, Register

GİRİŞ

Her bilim dalında ve sanat dalında olduğu gibi müziğin de bir takım iş görüleri vardır. Bu iş görüleri “bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel” olmak üzere beş kümede toplanmıştır(Uçan,1997,13). Bu çalışmada müziğin toplumsal işlevi niteliksel açıdan ele alınmaktadır. Müziğin toplumsal işlevlerini daha iyi algılamak için “toplum” teriminin iyice anlaşılması gerekir. Toplum: “Sosyal gereksinimlerini karşılamak için etkileşen ve ortak bir kültürü paylaşan çok sayıda insanın oluşturduğu bir birlikteliktir”(Fichter, 1994, 73). Fichter bu tanımlı yaptıktan sonra grup ve toplumun karıştırılmasından söz etmekte ve grubun kişilerden, toplumun ise gruplardan oluştuğunu söyleyerek, herhangi bir toplum incelenirken kişilerden çok gruplar üzerinde odaklanılması gerektiğini ileri sürmektedir (Bulut, 2001).

“Müziğin toplumsal işlevi” demek müziğin toplum üzerindeki iş görüsü demektir. Bu iş görüleri “bireyler, birey ile toplum, toplumsal kesimler ve toplumlar arasında anlaşma, dayanışma, kaynaşma, paylaşma, işbirliği yapma, birleşme ve bütünleşme sağlanmasında müziğin oynadığı rolleri kapsar”(Uçan, 1997, 29).

80’li yıllara kadar topluma ucuz eğlence sunan gazinoların işlevini 80’lerden sonra televizyon devralmıştır. 1989’da Türkiye’nin ilk özel televizyon kanalı olan Magic Box / Star 1’in yayına başlamasıyla birlikte, yayın hayatına 1974’te başlamış olan TRT’nin (Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu) müzik yayını üzerinde uyguladığı tekelleşme son bulur. 90’lı yıllarda aralarında Number One TV, Kral TV gibi yalnızca müzik yayını yapan kanalların da bulunduğu birçok özel kanal daha yayın hayatına girer. Bu dönemde müzik sektörü birçok yerli firmanın faaliyet gösterdiği, Long Play (LP) formatının ve yeniden kaydedilebilir kaset üretiminin yaygınlaştığı, Compact Disc’in (CD) piyasaya girdiği kendi müziğini üretebilen bir yapı kazanır. Böylece, 90’lı yıllar popüler müzikte çeşitlenmenin ve üretim patlamasının yaşandığı dönem olur. Müzik piyasasına giren yeni sanatçılar ve albümlerinin tanıtımı, pazarlama stratejisinin bir parçası olarak müziğin kendisinden daha önemli hale gelir. Müzik ve

TİDSAD

medyanın tüm kolları, birbirlerine malzeme sağlayan bir mekanizmanın çarkları gibi çalışmaya başlar. Özel televizyonların, yirmi dört saat müzik yayını yapan özel radyoların, yalnızca klip yayımlayan televizyon kanallarının bulunduğu piyasa “durmadan şarkı içip şarkıcı yiyen, açlığını da hiçbir zaman bastıramayan bir canavara dönüşür (Kozanoğlu 1995: 144, Akt: Drk, 2011).

Arabesk müzik ile pop müziğin benzeşmeye başladığı 90’lı yıllarda kültürel ortam, yalnızca müzikte değil her alanda belirleyici sınırların silikleştiği bir tabloyu resmeder. 90’lı yılların kültürel ortamını “pop ağı kültürü” olarak tanımlayan Kozanoğlu, bu dönemde farklı sosyal kesimlerin kimlikleri arasındaki net ayrımların yok olmaya başladığına dikkat çeker: “Bundan birkaç yıl öncesine kadar ‘tanımlanabilen’ her kesimin, her sosyal grubun belli davranış kalıpları, belli estetik “değer”lerden ve tkretim biçimlerinden oluşan net kimlikleri vardı; her kimliğin de, o dönemin değerlendirme şablonuna göre, kendi içinde iyi kötü bir tutarlılığı vardı (Drk, 2011).

Günümüzde medya birçok konuda belirleyici olmaya başlamıştır. Televizyonlarda en fazla reyting alan programlar da yarışma programları olmuştur. Yetenek yarışmaları, oyunculuk ve müzik alanında “ses yarışmaları” sadece ülkemizde değil tüm dünyada en fazla ilgi çeken programlar olmaya başlamıştır.

Bu gibi programlarda her müzik türü aynı potada değerlendirilmektedir. Aslında her müzik türünün ses beğerisi ve iyi ltleri farklı olmasına rağmen, ilgiyi toplamak için her müzik türünden yarışmacılar aynı kategoride değerlendirilmektedir.

Bu programlarda adayların doğal yetenekleri profesyonel işleri şarkıcılık olan ve tanınmış isimlerden oluşan jüriler tarafından değerlendirilmekte ve “ses kou” ismi verilmiş eğitimciler tarafında sesleri eğitilip hazırlanmaktadır. Tüm bu işleyiş içinde jüri ve ses kou birikim eğitim ve yeterliklerinin değerlendirilmesi ayrı bir araştırma konusu olabilir.

Ancak araştırma konumuzu halk tarafından, profesyonel ve yarı profesyoneller tarafından değerlendirilen seslerin aslında belli ölçütlere bağlı olmadan bilimsel bir değerlendirme olmadan bir sesin “iyi” ya da “güzel” olduğunun nasıl belirlenmesi gerektiği oluşturmaktadır.

Popüler müziğin yanı sıra akademik olarak eğitim veren konservatuvarların şan bölümleri ve eğitim fakülteleri Müzik eğitimi bölümlerindeki ses eğitiminin ana hedefi olan ve çoğu zaman her müzik türüne, her ekole ve bazen de her ses eğitimcisine göre değişen “iyi” sese ulaşmadaki değerlendirme ölçütlerinin medyanın da etkisi ile yeniden sorgulanma gerekliliğini doğurmuştur.

Öncelikle kavramsal olarak “iyi” ve “güzel” kavramlarına açıklık getirmek gerekmektedir. İyi ve güzel ses tanımlaması, cümlesinde hemen herkeste uyanan eş anlamlılık fikrinin aksine aslında tamamen zıt bir kavram işaret edilmektedir. Bir sesin iyiliği bazı ölçütlere bağlı iken, güzel bir ses sadece duygu ve duyuf ile değerlendirilmektedir. Bu “güzel ses” tanımı, tamamen bireyin ve toplumun kültürüne ve alışkanlıklarına ayrıca müzik türünün genel beğerilerine bağlı olabilmektedir.

Güzel sesi tanımlamak için toplumların yaşadıkları coğrafi bölgelere ve kültürlere göre değişik beğerileri olabilmektedir.

İyi ve Güzel Ses Tanımlaması

Örneğin, Japonlar, Knödel sesleri güzel bulmaktadır. Hintliler ve Endonezyalılar falset sesleri güzel olarak değerlendirmektedir. Orta Doğu ve ülkemiz için güzel ses gırtlak tınısı içermekte ve tonlar kaydırılmaktadır (Cevanşir ve Gürel, 1982).

Buna ek olarak ülkemizde klasik anlamda ses eğitiminde genellikle sesin büyüklüğü ve rengi en önemli ölçüt olarak görülmektedir. Popüler müzikte ise aynı şekilde sadece sesin büyüklüğü ve tiz tonlara ulaşabilmesi, amatör dinleyiciden en fazla takdir almaktadır. Ayrıca amatör dinleyici son 20 yılda popüler müzikte medya da oluşan etki ile tüm erkek seslerinin tenor ve tüm kadın seslerinin alto olmasının gerektiğini hissine kapılmaya başlamıştır.

Amatör dinleyici bu fikirden dolayı da sadece göğüs sesi kullanan şarkıcıların en tiz tonlara (fizyolojiye aykırı olmasına rağmen) inanılmaz güç ile çıkmasını ve dinleyende inanılmaz bir gerilim ve zorlanma hissi yaratarak verilen bu tonları güzel bir ses için yeterli görmektedir. Ayrıca halk müziğimizde geleneksel beğeni de şarkıcıların sadece göğüs sesi kullanmasını ve sürekli kırılan bir ses bütünü içinde söylemeyi güzel ses olarak kabul etmektedir. Bu beğeni zaman içinde popüler müzikte de beğeni olarak yerleşmeye başlamıştır.

Aslında burada bir yanlış yoktur. Çünkü her toplumun duyuş olarak ve kültür olarak beğenileri farklıdır. Ancak bu bizde sesi değerlendirirken tam da “Güzel ses” tanımına karşılık gelmektedir.

Bir ses için söylenen “çok güzel bir sesin var” cümlesi övgü amacı taşısa da aslında sadece iyi bir ses olma yolunda çalışmak için gerekli materyale sahipsin anlamı taşımaktadır.

Oysa bir sesin iyi olarak tanımlanması için belirli ölçütleri karşılaması gerekmektedir. “iyi ses” tanımı bilimsel ve evrensel olarak hemen tüm coğrafyalarda profesyonel olarak ve tüm müzik türlerinde aynı şeye karşılık gelmektedir.

1970-1980’li yıllarda hemen her müzik türünde ve popüler müzikteki şarkıcıların günümüzdeki pek az iyi örnek haricinde daha iyi olduğunu ve her ses türünden (örneğin bas bariton- bariton- soprano- mezzosoprano) şarkıcıların daha başarılı olduğunu ve takdir gördüğünü hatırlatmak gerekmektedir. Geçen yıllar içinde olan değişikliğin en önemli nedenin de medyanın etkisi, özensiz işlerin üretilmesi ve maddi ve sosyal getirinin mesleğe saygının önünde gören şarkıcı adaylarının çoğalması ile bu tür şarkıcıların medya tarafından halka benimsetilmesinin olduğunu da söylememiz gerekmektedir.

Bu durum tespitinden sonra hem klasik eğitimde hem de her müzik türünde ortak bir uzlaşma sağlama gerekliliği gerekmektedir. Bunun için de güzel tanımının önüne iyi tanımını almak gerekirken ve bu tanımın gerektirdiği ölçütlerle değerlendirme yapmamız gerekmektedir.

Güzel sesin, söyleyen ve daha çok ta dinleyenin yaşadığı bölge, kültür ve beğenisi ile şekillendiğini belirledikten sonra “iyi” ses için gerekli ölçütleri ortaya koymak gerekmektedir.

İyi Ses Kriterleri

İyi bir sesi tanımlamak için gereken ölçütleri tanımlamak istersek sırası ile şu ölçütleri karşılaması gerekmektedir.

Yıllar önce Giulio Panconcelli-Calzia’nın tanımladığı gibi iyi bir ses için belirli ölçütlerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

TİDSAD

- Sesi üretmek için gereken kasları uyum içinde ve zorlanmadan çalıştırabilmek
- Forte ve piyanoda eşdeğer tınlamak
- Doğru entonasyona sahip olmak
- Duyulabilir olmak
- Rezonanslı olmak
- Anlaşılabilir olmak
- Tek bir register şeklinde tınlamak
- Yumuşak fonasyonla sese başlayabilmek
- Belirli teknik beceriye sahip olmak

Başlıklar halinde bu ölçütleri verdikten sonra bu ölçütlere tek tek açıklık getirmek gerekmektedir.

- Sesi üretmek için gereken kasları uyum içinde ve zorlanmadan çalıştırabilmek:

a) Vücut rahatlığı ve postür (Duruş)

Fonasyon sırasında, ses üretimini sağlayan bütün kasların zorlanmadan uyum içinde çalışması gerekmektedir. Bu sayede sesin oluşumuna katkısı olan bütün kaslar, işlevlerini rahatlıkla yerine getirebileceklerdir. Bu da sesin doğal ve iyi tınlamasına, elastik olabilmesine olanak verecektir. Vücutta gerilen herhangi bir kasın diğer kasları ve özellikle sesin oluşumunda etkili kasları da gereceğini unutmamak gerekir. Bu yüzden ses oluşumunda vücut rahatlığı ve doğru bir duruşun (Postür) kasların serbest olmasında büyük önemi vardır.

b) Nefes ses ilişkisi:

Diyafragma, en önemli solunum kasıdır. Kontraksiyon (Karşı aksiyon) sırasında kubbeleri düzleşir. Böylece göğüs hacmi büyür ve alçak basıncın oluşması ile birlikte hava akciğerlere emilir. Diyafragmanın aşağıya inişi aynı zamanda karın içi organlarını kompresyona (sıkıştırır) uğratar ve karının öne doğru kabarmasına neden olur. Doğal (Reflex) ve rahat bir solunum sırasında ise diyafragma hareketi ile karın içi organların hareketleri de doğal ve rahat olmalıdır. Aşırı zorlanan diyafragma diğer kasları ve bağlantılı olduğu organları baskı altına alır. Bu gerginlik hem en uygun solunum kullanımında sorun yaratacak hem de ses telleri ve larenks kaslarına kadar ulaşacaktır. O yüzden doğal ve reflex bir solunum en doğru olarak tüm kasların uyum içinde çalışması sonucunu getirecektir.

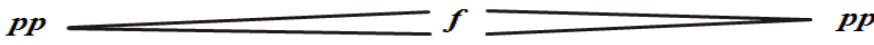
Sonuç olarak “teknik” teriminin en basit anlamda tanımı bir performansı seyrettiğinizde bu ne kadar kolay bir iş bende yaparım diyebilmenizdir. Aslında çok zor olan bir performansı yapan kişi o kadar iyi tekniğe sahiptir ki sizde bu hissi uyandırır. Tam tersi olarak, her kası gerilmiş hareket etmekte zorlanan ve büyük güç harcayarak ses çıkartan birini seyrettiğinizde sizde gerileceksiniz ve bu işin çok ta zor olduğu hissine kapılacaksınız. Bu durumda son derece açık bir teknik yetersizlik söz konusudur.

- Forte ve piyanoda eşdeğer tınlamak

Bu cümleyi açıklamak için, “Messa di Voce” terimini açıklamak gerekmektedir. Messa di Voce; bir sesin tutulan bir tonda piyanodan forteye ve tekrar piyanoya geçiş yapabilmesi anlamına gelir. Bu ses tellerinin geriliminin artıp eksilmesi ve titreşim amplitüdlerinin (genlik) değişmesi ile olur (Otacıoğlu, 2015).

İyi ve Güzel Ses Tanımlaması

Ses tellerinin bu geçişi yapması hem ses tellerinin elastik olabilmesine hem de üstün bir teknik birikim ve çalışmaya bağlıdır. İyi bir sesin mutlaka bu üstün beceriyi göstermesi gerekmektedir.

Bu doğrultuda sesin şiddeti ile tetiklenen registerler, görev alan kaslar ve ses tellerindeki titreşim bölgeleri aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.		
<i>pp</i> 		
<i>Pianissimo</i>	<i>Forte</i>	<i>Pianissimo</i>
Register	Register	Register
<i>Kafa</i>	<i>Göğüs</i>	<i>Kafa</i>
Aktif kas	Aktif kas	Aktif kas
CT	TA	CT
İki kasta aktiftir ancak CT daha baskındır	İki kasta aktiftir ancak artan gerilim TA tarafından karşılanır	İki kasta aktiftir ancak CT daha baskındır
Titresim bölgesi	Titresim bölgesi	Titresim bölgesi
Sadece serbest kenarlar	Tüm ses teli (Serbest kenar+Kas)	Sadece serbest kenarlar
TA: Tiroaritenoid kas / CT: Krikotiroid kas		

Şekil 1: (Otacıoğlu, 2015: 45).

- Doğru entonasyona sahip olmak

Ses tellerinin belirli bir tona ayarlanabilmesidir. Ses tekniğine ve müzikal kulağa sahip olamaya bağlıdır. Eğer şarkıcı çok koyu söylüyorsa detone, düz ve temelsiz söylüyorsa sürtone olur (Cevanşir ve Gürel, 1982).

- Duyulabilir olmak

Bir sesin, şiddeti ne olursa olsun, bir salonda duyulabilir olmasıdır. Bu şarkı söylenen salonun akustik yapısına büyük oranda bağlıdır. Ancak bununla birlikte, iyi bir ses doğru eğitimle bu özelliği kolayca kazanabilir. Bu şarkıcının çok fazla ses yoğunluğu (volüm) üretmesi ile ilgili değildir. Çünkü şarkıcı çok fazla ses yoğunluğu (volüm) üretse bile ses salonda duyulamayabilir. Sesin duyulabilir olmasında vibratonun büyük önemi vardır.

Vibratoyu; fiziksel olarak tutulan bir tonun saniyede 5-7 kez ton yüksekliğinin değişmesi olarak tanımlayabiliriz (Cevanşir ve Gürel 1982).

Müzikal açıdan olduğu kadar fizyolojik olarak ta çok önemlidir. Vibratodan yoksun düz tonların seste yorgunluğa neden olduğu bilinmektedir.

TİDSAD

Vibrato kavramının tremolo ile karıştırılmaması gerekmektedir. Vibrato bir sesin iyi olduğunu açıklamak için kullanıldığı halde tremolo tam tersi kötü bir sesi işaret etmek için kullanılmaktadır. Tremolo; Ton yüksekliğinin saniyede 8-12 kez değişmesi olarak değişmesi olarak açıklanabilir. Halk arasında sesin sallanması olarak ta adlandırılmaktadır.

Gereğinden fazla solunum desteği (diyafragmanın aşırı zorlanması) ya da destek eksikliği ya da sesin potansiyelinin çok üzerinde eserlerin söylenmesi ve larenksin baskı altında olması, kötü duruş ve sesin uzun süreler aşırı zorlanması ile oluşur. Kötü sesi gösteren en belirgin özelliklerdendir.

Günümüzde aşırı göğüs registerini kullanımı ile çok tiz tonlara göğüs registerini taşıyarak dinleyende büyük rahatsızlık yaratan ancak aşırı zorlama ile büyük sükse yaptığını düşünen çok sayıda popüler müzik şarkıcısına rastlayabiliriz. Uzun vadede seste mutlaka sorun oluşacaktır.

Klasik anlamda ise teknik yetersizlik, kasların uyumu, hazır bulunuş durumu ve elastikiyeti yeterli olmadan çok üst seviye partiler söylemeye çalışan ve aşırı solunum desteği ile sesi uzun süre zorlayan şarkıcıların kaçınılmaz sonu olabilmektedir.

- Rezonanslı olmak

Seste üretilen dalga boyları arasında armonik bir uyum varsa tını, dalga boyları gelişigüzel sıralanıyorsa gürültü oluşur.

Ses tellerinde üretilen ses sadece primer (ilk-birincil) tondur. Ses tellerimiz titreştiğinde “Temel frekans” oluşur. Ayrıca temel frekans ile armonik (Biri diğerinin tam katı frekansa sahip iki sesin bir arada tınlaması) olan 2., 3. ve 4. zaman gibi kısmi tonlardan oluşur. Sesimiz temel frekans spektrumunu ve bu üst tonlarda oluşmaktadır.

Rezonanslı olmak deyimi ile şarkıcının rezonatör bölgeleri en uygun şekilde kullanabilmesi anlatılmaktadır. Rezonatör bölgeler dediğimizde ses tellerinden dudaklara kadar olan bölgeler işaret edilmektedir. Dil, çene, damak ve dudaklarımızı hareket ettirdiğimizde ses sisteminin de şekli değişecektir. Rezonatör bölgelerin şeklinin değişmesine bağlı olarak ta belirli frekansların gücü yükselecek ve diğerlerinin ki de zayıflayacaktır. Gücü yükselen bu frekanslar “formant” olarak isimlendirilir.

Ses tellerinin yapısı “temel frekansı” yaratır. Rezonatör bölgelerin yapısı ise formant frekansları ise tonun kalitesini belirler. Ayrıca rezonatör bölgeler, ses telinde oluşan primer (ilk-birincil) tonun kuvvetlenmesini sağlayanın yanında harflerin oluşumunda da rol oynamaktadır.

Buradan da bir diğer ölçütü düşünme gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

- Anlaşılabilir olmak

Anlaşılır olmayı, şarkıcının söylediği şarkının sözlerini dinleyicinin anlaması şeklinde özetleyebiliriz.

Sahnedeki insanların seslerini güzel bulmakla birlikte ne dediklerini anlamadıklarını söyleyen pek çok izleyici bulabilirsiniz. Oysa şarkıcıların seslerinin güzel/iyi olması ve müzikal yapıları kadar şarkının barındırdığı hikâye de çok önemlidir ve seyirci tarafından açıklıkla anlaşılacak durumundadır.

İtalyanca bir deyiş olan “Si canta come si parla” yani “konuşur gibi şarkı söylemek” anlaşılır olmayı en güzel özetleyecek cümledir. Bunun aksi bir durumda bir teknik yetersizlik söz konusudur.

Özellikle klasik eğitimde harflerin fonetik yapısını bozarak kas koordinasyonu ile değil de ünlü harf modifikasyonu yaparak register birleştirmeye çalışmak son derece sık görülen bir yaklaşımdır.

Bu yaklaşım kısa vade de istenilen başarının yakalandığı hissini yaratabilir. Oysa harflerin belirli bir fonetik yapısı ve oluşum bölgeleri vardır. Sonuçta fizyolojik olarak doğru fonksiyon olamamasına rağmen bir register bütünlüğü yanılıgısı akustik olarak doğar. Bu hem uzun vade de ses sorunlarının yaşanmasını hem de şarkıcının anlaşılır olmaktan uzaklaşmasını getirir. Ses eğitimi derslerinde ve korolar da uyum sağlamak için yaygın olarak (a) ları (o) gibi (e) leri (ö) gibi söyle türü cümleleri hemen her yerde duyabiliriz. Oysa bu bestecinin söz anlatımından uzaklaşmayı getirir ve bazı opera şarkıcılarının çok güzel ve büyümlü seslerinin beğenisinin yanında “ne dedi hiç anlamadım” cümlesini doğal olarak getirir.

Ayrıca popüler müzik ile klasik eğitimin vokal beğeni farkının doğmasına neden olur. “Şan tekniği ile türkü söylenmez.” gibi cümleler en çok rastlanan ikilemelerdir. Oysa aslında kastedilen teknik farkı değildir. İyi bir tekniğe sahip “iyi bir ses” tüm müzik türlerinde başarı sağlayabilir. Burada fark yaratan ve anlatılmak istenen olsa olsa “stil farkını” tarif etmek istemektir.

- Tek bir register şeklinde tınlamak

Register kavramını sorgulayan bilim adamları olaya fizyolojik olarak yaklaşmışlardır. Ancak şarkıcılar bu terimi ses rengine de değişme ve ses tonunda kırılma olarak algılarlar (Otacıoğlu, 2015).

Register terimi bir kilise org terimidir. İnsan sesinde register kavramı, rezonans ile ilgili olmayıp yalnızca ses tellerinin değişik hareketlerine verilen isimdir. Ses, yukarıdan aşağıya veya aşağıdan yukarıya çalıştırıldığında (1,5 oktav içinde) bazı tonlarda zorlukların oluştuğu, eğitilmiş bir kulağın anlayacağı şekilde ses tınısında değişmelerin ortaya çıktığı izlenir (Cevanşir ve Gürel, 1982).

Bu belirli bir tondan sonra tınıdaki değişiklik, bir teknik yetersizlik olarak görülür. Oysa iyi bir seste tek bir registerden söz edilmelidir. İyi bir seste bütün tonlarda her frekansta benzer bir renk vardır.

Nadoleczny'nin register tanımı, register kavramını anlamaya çalışanlar için yardımcı olabilir.

Art arda gelen ton dizilerinde, sesi eğitilmiş müzikal bir kulağın farklılığı ayırt edemeyeceği bir şekilde, aynı renkte çıkarabilmektir (Nadoleczny, 1972).

- Yumuşak fonasyonla sese başlayabilmek

Fonasyon terimi bize ses tellerinin hareket biçimlerini yani respirasyondan (solunum) fonasyon (ses üretimi) durumuna geçişi anlatır. Bir başka deyişle, ton vermeye başlamanın şekillerini anlatmaktadır. Dört çeşit fonasyon vardır. “Havalı fonasyon”, “Sert Fonasyon”, “Yumuşak fonasyon”, “Forse-Sıkıştırılmış fonasyon”

Yumuşak fonasyon haricinde diğer fonasyon türleri seste belirli sıkıntılar oluşturmakta ve uzun vade de ses rahatsızlıklarının doğmasına sebep olmaktadır. Bu yüzden iyi bir seste tona yumuşak fonasyon ile başlayabilme becerisini aramak gerekmektedir. Sonuçta, “messa di voce” yapabilmesi için mutlaka tona yumuşak fonasyon ile başlaması gereklidir.

Popüler m¼zikte bazı m¼zik t¼rlerinde havalı fonasyon ve sert fonasyon ya da forse fonasyon beğeni kazanmış olabilmektedir. Ancak bu m¼zik t¼r¼n¼n genel beğenisi içinde değerlendirilmelidir. G¼zel tanımına karşılık gelmektedir. Değişik tınılar bazen merak, ilgi ve takdir uyandırabilmektedir. Ancak “iyi ses tanımı” ile asla uyuşmamaktadır.

• Belirli teknik beceriye sahip olmak

Yukarıda anlatılan t¼m ölç¼tler işığında, şarkıcının iyi bir ses olarak değerlendirilmesinde bu ölç¼tlere uyan bir teknik beceriyi sergilemesi gerekmektedir. Bu teknik becerinin sonucunda t¼m ölç¼tleri yerine getirmekle birlikte, ses verirken aşağıdaki bazı yanlışlıkları da yapmaması beklenmektedir.

- ✓ Knödel,
- ✓ Glottis arpması,
- ✓ Larenkste sıklık,
- ✓ Damak sesi,
- ✓ Açık ve d¼z ses çıkartmak (Voce Bianca)

Sonuçta; genel olarak toplumun duyuş beğenisi olarak şekillenen “g¼zel ses” kavramı yerine, bu ölç¼tleri sağlayan bir sesi iyi bir ses olarak nitelenmek ve m¼zik t¼r¼nden bağımsız olarak ses eğitiminin amacı konusunda bu noktayı hedeflemek ortak bir fikir birlikteliği getirecektir.

Bu sayede birçok öğrencinin kafasında yer alan “şan eğitimi doğal sesimi bozar” ya da “bu eğitimle şu m¼zik t¼r¼n¼ artık s¼yleyemez hale gelebilirim” gibi sorunların ortadan kalkmasını sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- BULUT, M. (2001). M¼zięin Toplumsal İşlevinin Niteliği, G.Ü. Gazi Eğitim Fak¼ltesi Dergisi Cilt 21, Sayı 1, 173-175.
- CEVANşIR, B. ve G¼rel, G. (1982). Foniatri. İstanbul Üniversitesi Tıp Fak¼ltesi Yayınları, İstanbul.
- D¼R¼K, F. (2011). T¼rk pop¼ler m¼zik üretimi ve r¼nlerdeki karma yapıyı hazırlayan toplumsal ve m¼ziksel etkenler, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi Cilt 3, No 1, 2011 ISSN: 1309-8012 (Online) 33
- KOZANOĞLU, Can (1995), Pop ağı Ateşi, İletişim Yayınları, İstanbul.
- NADOLECZNY, M. (1972). Towards an integrated physiologic-acoustic theory of vocal registers, The Nats Bulletin 28, no. 3: 18.
- OTACIOĞLU, S. (2015). Ses oluşumu, t¼rleri ve Alman ses sistemi(stimmfach), T¼rkiye Alim Kitapları & Verlag, Almanya.
- YIğİT, N. (2006). Koroda ses eğitimi çalışmalarının ocuk ses gelişiminde etkileri. Selcuk Universitesi Sosyal Bilimler Enstit¼s¼ Dergisi, Vol: Issue:16, s. 778.
- ICANAS (38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika alışmaları Kongresi), 10-15.09.2007 Ankara / T¼rkiye. Cilt 2. 573-586.
- UÇAN, A. (1997). M¼zik Eğitim Temel Kavramlar. İlkeler Yaklaşımlar, Ankara, 1997.